

XVI. évfolyam, 13. szám, 2013

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XVI. évfolyam, 13. szám, 2013

Megjelenik kéthetente
2013. július 17.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerzők
Dr. Tikász Ildikó Edit
tikasz.ildiko.edit@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Elek Réka
elek.reka@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	13
Az olajos magvak és származékainak jegyzése.....	14
Nemzetközi piaci információk.....	17
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	18
Agrárpolitikai Hírek.....	21

ÖSSZEFOGLALÓ

Júniusban elkezdődött az északi féltekén a globális szinten bőséges terméssel kecsegtető búza betakarítása, nyomást gyakorolva a termény piaci árára. A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) június 19. és július 1. között 9 százalékkal 237 USD/tonnára csökkent a búza fronthavi jegyzése.

A kukorica legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése a világ szűkös ótermésű készletei miatt enyhén növekvő trendet követett júniusban: a 260 USD/tonna szintről 260-270 USD/tonna közötti sávba emelkedett a hónap végére.

Az Amerikai Egyesült Államokban a kukoricánál is kevesebb szója van készleten, így a chicagói árutőzsdén a termény júliusi lejáratra szóló kontraktusainak jegyzése június 21. - július 9. között 8 százalékkal 593 USD/tonnára növekedett.

Párizsban (*MATIF*) zuhant a repcemag tőzsdei jegyzése 2013 júniusában: a termény augusztusi lejáratra vonatkozó ára június 3. - július 2. között 10 százalékkal 395,5 euró/tonnára süllyedt.

Globálisan 230 millió liter második generációs cellulóz alapú biohajtóanyag előállítására alkalmas kapacitás állt rendelkezésre 2012 végén, amelyből 120 millió liter az USA-ban volt.

GABONAPIACI JELENTÉS

Júniusban elkezdődött az északi féltekén a globális szinten bőséges terméssel kecsegtető búza betakarítása, nyomást gyakorolva a termény piaci árára. A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) június 19. és július 1. között 9 százalékkal 237 USD/tonnára csökkent a búza front-havi jegyzése. A termény tőzsdei árának további esését megállították az egyes főbb exportőr országok kibocsátásával kapcsolatos aggodalmak és az élénkülő kereslet. Az Amerikai Egyesült Államok déli termőterületein és Oroszországban a nagy meleg miatti kényszerérés rontja a hozamkilátásokat. Noha az USA déli államaiban (*Colorado, Texas*) rosszak a terméskilátások és futótűzek is pusztítják a termést, az USA mezőgazdasági minisztériuma (*USDA*) az ország folyó évi búzatermelését az egy hónappal korábbi prognózisánál közel 1 millió tonnával 57,5 millió tonnára növelte. Az *IKAR* Oroszország búzatermelésére vonatkozó előrejelzését a júniuséhoz képest 1,6 millióval 52,4 millió tonnára csökkentette júliusban. Párizsban (*MATIF*) a búza novemberi lejáratra vonatkozó tőzsdei ára – a chicagói trendet követve és az európai betakarítás miatt bővülő kínálat hatására – 193 euró/tonnára ereszkedett július elejére. A hónap első heteiben azonban Egyiptom újból piacra lépett és a nagy volumenre szóló (180 ezer tonna) tenderét a fekete-tengeri régió országai (Románia és Ukrajna) nyerték el. Jelentős tételt vásárolt Tunézia is, a 100 ezer tonna búza a hírek szerint az Európai Unióból, vagy a fekete-tengeri régióból származik. Az erős kereslet és az egyiptomi politikai

zavargások következtében a búza fronthavi jegyzése nem gyengült tovább Párizsban, 195 euró/tonna szint körül ingadozott július 1-10. között. Magyarországon a hűvös június végi időjárás miatt július elejére tolódott a búza betakarítása. Ennek ellenére a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában folyamatosan csökkent a termény határidős ára: az augusztusi szállítással malmi búzára 46 ezer forint, a takarmánybúzára 44 ezer forint körül lehetett július 9-én ügyletet kötni.

A növekvő búzakinálat és a kedvező globális termés-kilátások miatt gyengült a termény exportára is. A Mexikói öbölben (*USA Gulf*) május utolsó hete és június utolsó hete között közel 10 százalékkal gyengült a búza kikötői ára. Ehhez az is hozzájárult, hogy a kereskedők a szezon előrehaladtával és az új termés kínálatának bővülésével (pl. a fekete-tengeri búza megjelenésével) a kereslet fokozatos visszaesésére számítanak. A fekete-tengeri régió búzatermése előreláthatóan felülmúlja a tavalyit, ugyanakkor az export volumene még bizonytalan. Ez különösen igaz Oroszországban, ahol a kormány készletfeltöltési szándékával is számolni kell. Az AKI PÁIR adatai szerint a magyarországi fizikai piacon 54 ezer forint körül lehetett felvásárolni az étkezési búzát július 1-7. között, 5 százalékkal olcsóbban, mint egy évvel korábban. A takarmánybúza termelői ára 44 ezer forintra süllyedt, ami az előző év azonos időszákhöz képest 11 százalékos visszaesést jelent.

1. táblázat: A búza exportára (*FOB*)

Kikötő	USD/tonna							
	2013. máj. 10.	2013. máj. 17.	2013. máj. 24.	2013. máj. 31.	2013. jún. 07.	2013. jún. 14.	2013. jún. 21.	2013. jún. 28.
Rouen (I. osztályú)	327	312	309	306	308	287	261	253
Hamburg (B minőség)	331	318	309	306	312	315	298	295
Fekete-tenger (IV. osztályú)	310	300	300	305	305	-	267	255
USA Gulf (HRW)	331	323	327	330	325	317	324	300

Forrás: IGC

Jóllehet rekord közeli globális kukoricatermés várható a folyó gazdasági évben, a kukorica világpiaci ára a világ szűkös ótermésű készletei miatt júniusban és július elején is magas szinten maradt. Chicagóban a kukorica fronthavi jegyzése enyhén növekvő trendet követett júniusban: a 260 USD/tonna szintről 260-270 USD/tonna

közötti sávba emelkedett a hónap végére. Július első napjaiban a statisztikai jelentések a vártnál is kevesebb készleten lévő kukoricáról adtak hírt az USA-ban, valamint a kőolaj ára is jelentős mértékben emelkedett. Ezért a kukorica legközelebbi lejáratra vonatkozó ára 280 USD/tonna szint közelébe tört. Ezzel szemben az

újterméssel kapcsolatos előrejelzések kedvezőek: az USA-ban a növények 68 százaléka bizonyult jó/kiváló állapotúnak (egy évvel korábban 40 százalék) az *USDA* 2013. július 7-ei jelentése alapján. A decemberi szállítási kukorica jegyzése ennek megfelelően 200 USD/tonna körüli szintre csökkent a vizsgált időszakban. A különbség az ó- és az újtermésű termény határidős ára között egyre jobban növekszik: míg június elején 40 USD/tonna volt, addig július első heteiben már a 70 USD/tonnát is meghaladta. Párizsban a kukorica fronthavi jegyzése a kedvező európai terméskilátások miatt június 26. – július 8. között 3 százalékkal 217 euró/tonnára csökkent. Az újtermésű termény kontraktusaira (novemberi termin) július eleje óta 175 euró/tonna körüli szinten lehet ügyletet kötni. A BÉT-en a július eleji terminváltás miatt 2,5 százalékkal 56,8 ezer forint/tonnára emelkedett az ótermésű takarmánykukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése. Az újtermésű termény jegyzései (novemberi és decemberi szállításra) ellenben 43 ezer forint/tonna

körül alakultak július második hetében. Júniusban drágább volt a kukorica az USA, Argentína, Brazília és a fekete-tengeri régió kikötőiben, mint egy hónappal korábban. A Mexikói öbölben (*USA Gulf*) az azonnali piacok terményárai, a lassú belföldi szállítás és az ország szűkös készletei hatottak pozitívan a kukorica exportárára. Argentína kikötőjében (*Up River*) – a kínálat növekedése ellenére, az USA-ban érvényesülő trendnek megfelelően – az egy hónappal korábbinál 1 százalékkal magasabb áron kínálták a kukoricát június végén. Brazíliában (*Paranagua*) még mindig a szójabablekötések teljesítése élvez előnyt, így a kukorica exportára május utolsó hetéhez képest 5 százalékkal növekedett június utolsó hetére. Az AKI PÁIR adatai szerint a takarmánykukorica termelői ára az előző év azonos időszakának átlagárával közel azonosan, 49 ezer forint/tonna körül alakult július első hetében, 7 százalékkal alacsonyabban, mint egy héttel korábban.

2. táblázat: A kukorica exportára (FOB)

Kikötő	USD/tonna							
	2013. máj. 10.	2013. máj. 17.	2013. máj. 24.	2013. máj. 31.	2013. jún. 07.	2013. jún. 14.	2013. jún. 21.	2013. jún. 28.
Argentína, Rosario (Up River)	259	259	261	265	265	261	264	268
Fekete-tenger	275	275	280	280	290	290	288	288
Brazília, Paranagua	-	-	-	265	270	264	268	277
USA Gulf	304	296	298	303	305	295	302	311

Forrás: IGC

Agrárpolitikai Hírek

- A *NYSE Liffe* június 26-án bejelentette, hogy a malmi búza határidős kontraktusainak biztosítására az észak-franciaországi partoknál, *Dunkirk*-nél új tőzsdei szállítási pontot alakítanak ki 2015 szeptemberétől. Ezen kívül a *roueni* kikötő raktárkapacitását bővítik 2014. novemberi kezdettel.

- Segítséget kapnak a betakarított gabona biztonságos elhelyezéséhez a termelők a Vidékfejlesztési Minisztériumtól (VM) és a TIG Nonprofit Kft.-től. A VM döntése értelmében a 80 ezer tonna tárolókapacitással rendelkező TIG Nonprofit Kft. felvásárol 30 ezer tonna gabonát, és tárolási lehetőséget is nyújt a gazdáknak. Ezzel a szaktárca a részben spekulációs jellegű gabonaár-mozgásokat kívánja kordában tartani.

A gabonafélék termelői ára

3. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2013. 26. hét	2013. 27. hét	2013. 27. hét / 2013. 26. hét százalék
Étkezési búza	tonna	1 657	1 290	-	5 905	4 319	73
	HUF/tonna	56 746	47 794	-	56 315	53 965	96
Takarmánybúza	tonna	-	2 796	-	-	3 426	-
	HUF/tonna	-	44 180	-	-	44 363	-
Takarmánykukorica	tonna	4 060	11 881	-	4 246	17 160	404
	HUF/tonna	49 826	49 040	-	53 051	49 323	93
Takarmányárpa	tonna	7 707	5 665	-	9 958	14 840	149
	HUF/tonna	45 546	44 260	-	45 482	44 918	99

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

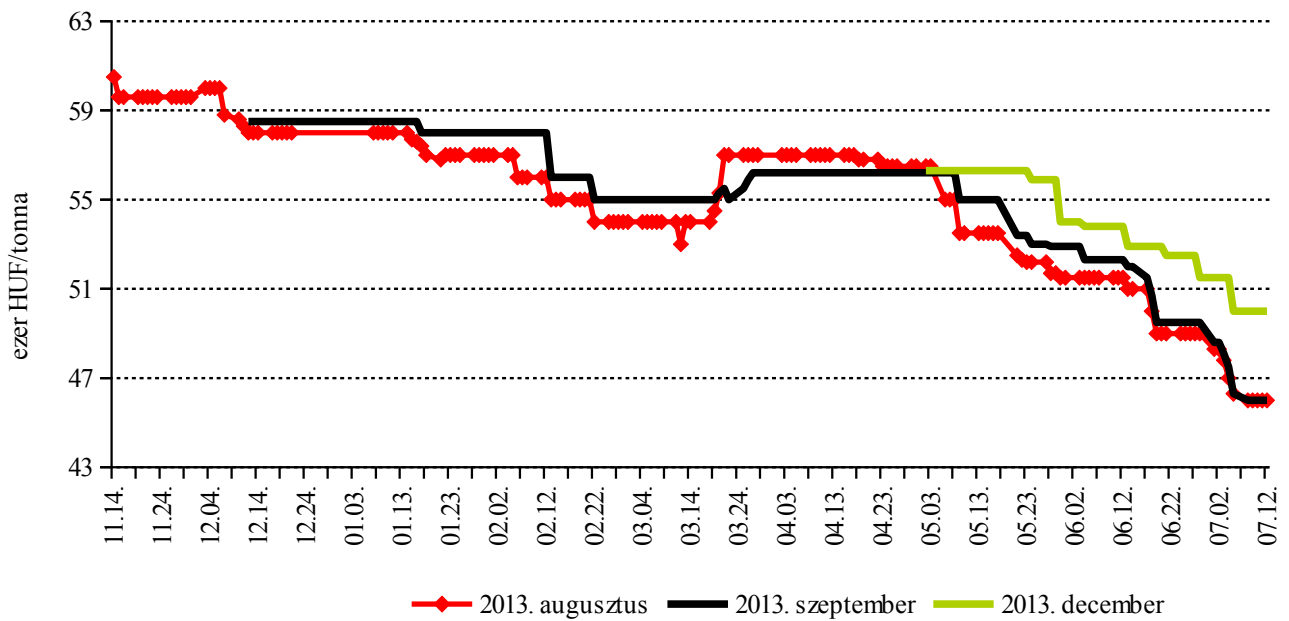
4. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2012. 27. hét	2013. 26. hét	2013. 27. hét	2013. 27. hét / 2012. 27. hét százalék	2013.27. hét / 2013.26. hét százalék
Étkezési búza	tonna	8 713	5 905	4 319	50	73
	HUF/tonna	56 739	56 315	53 965	95	96
Takarmánybúza	tonna	2 792	-	3 426	123	-
	HUF/tonna	50 037	-	44 363	89	-
Takarmánykukorica	tonna	707	4 246	17 160	2 428	404
	HUF/tonna	48 918	53 051	49 323	101	93
Takarmányárpa	tonna	12 008	9 958	14 840	124	149
	HUF/tonna	50 091	45 482	44 918	90	99

Forrás: AKI PÁIR

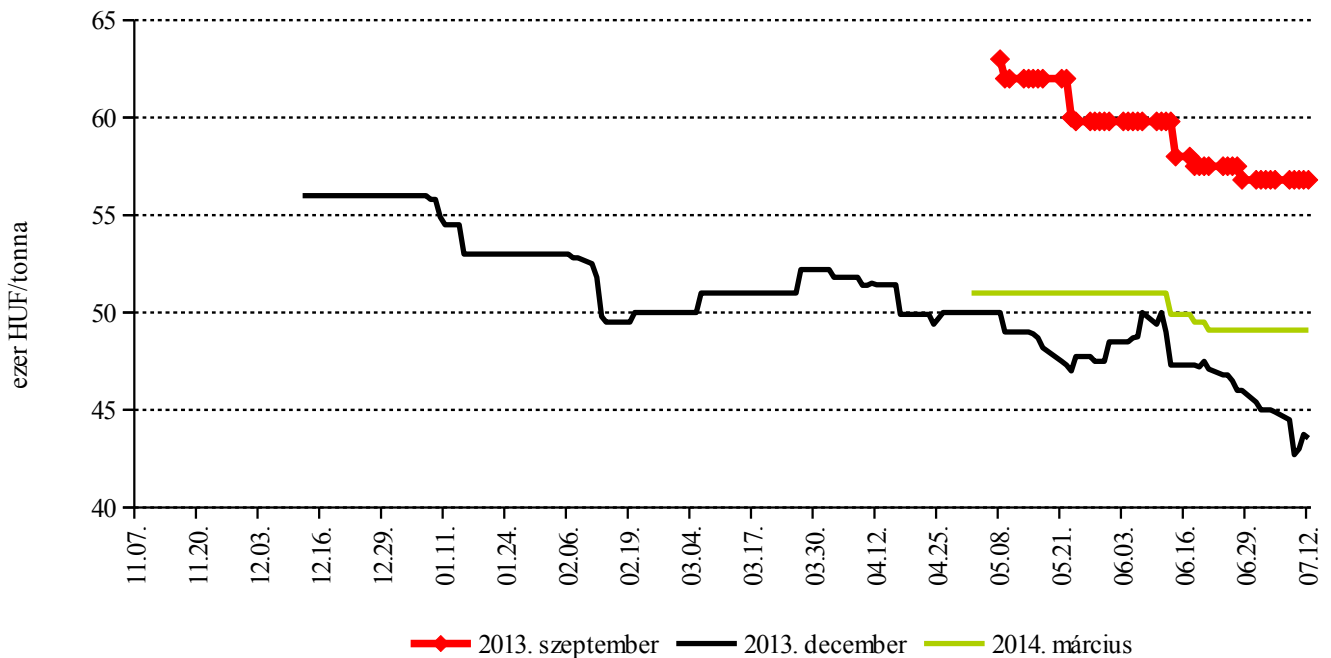
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

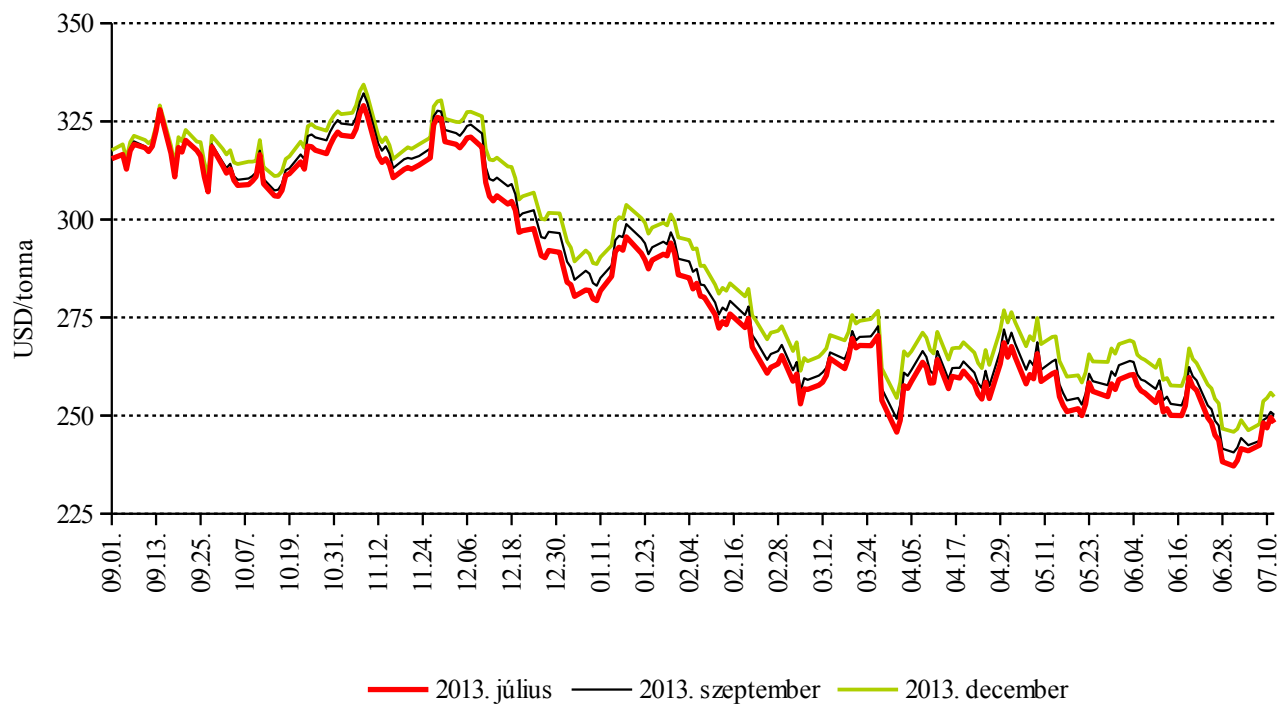
Forrás: BÉT

2. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

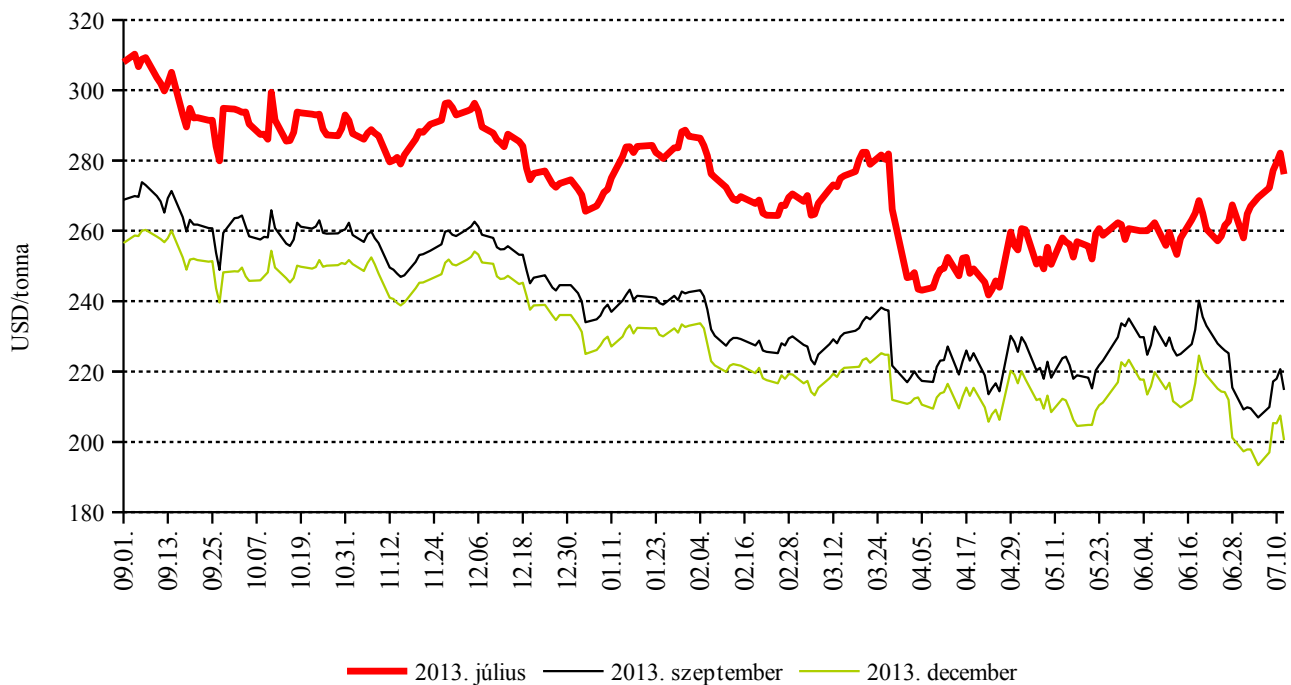
Forrás: BÉT

3. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

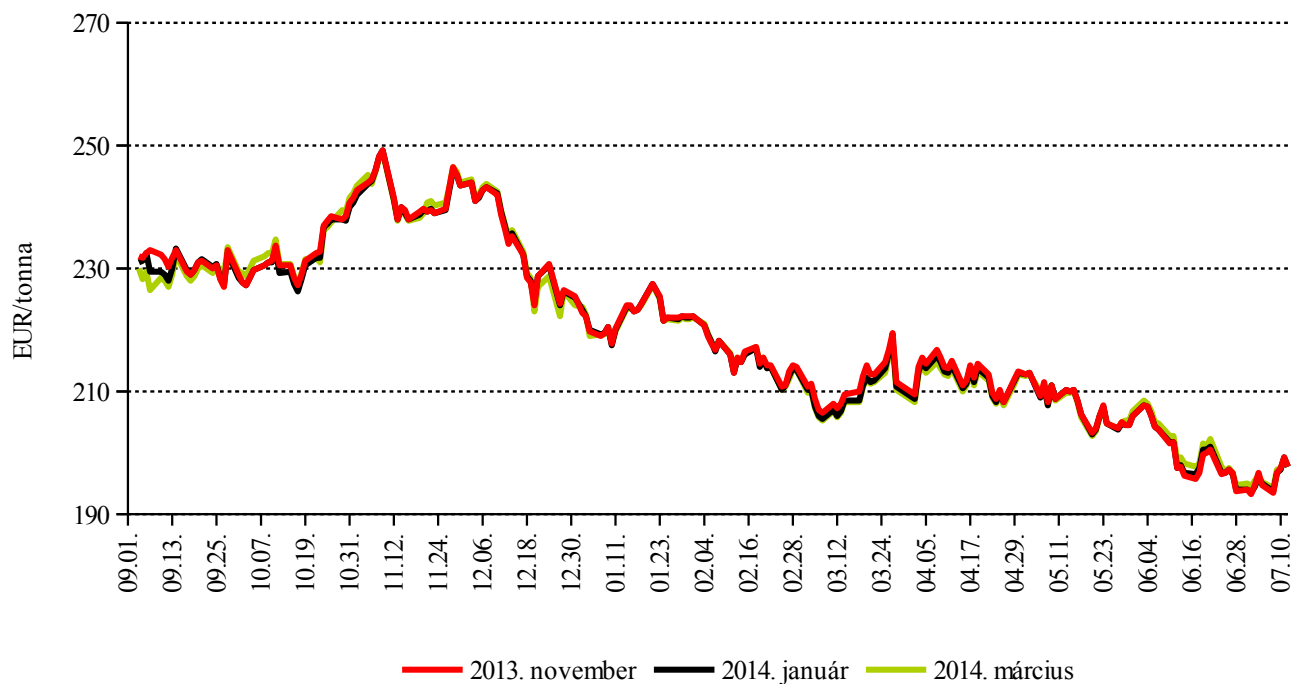
4. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

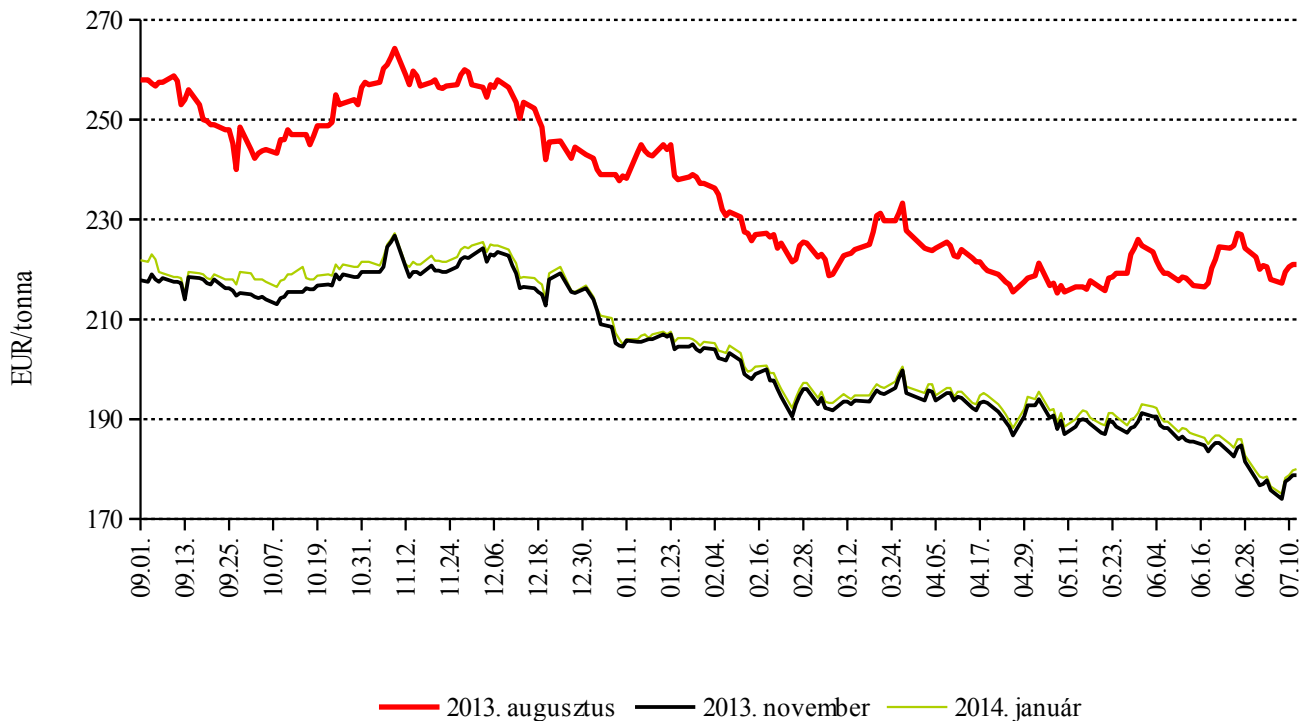

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

5. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2012. 27. hét	2013. 26. hét	2013. 27. hét	2013. 27. hét / 2012. 27. hét százalék	2013. 27. hét / 2013. 26. hét százalék
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	477	381	429	90	112
	HUF/kg	79	87	84	106	97
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1 160	1 125	1 324	114	118
	HUF/kg	79	88	86	109	98
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	340	544	818	241	150
	HUF/kg	92	100	94	102	94
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/kg	-	-	-	-	-
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	12	30	29	235	97
	HUF/kg	86	100	98	113	98
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	19	43	32	169	74
	HUF/kg	104	105	101	97	96
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	343	296	302	88	102
	HUF/kg	77	85	83	107	97
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	358	330	395	110	120
	HUF/kg	79	87	87	110	99
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/kg	-	-	-	-	-
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	16	26	27	166	104
	HUF/kg	88	93	94	107	100
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	20	35	44	216	127
	HUF/kg	104	108	96	92	88

Forrás: AKI PÁIR

6. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	HUF/kg		
	2013. április	2013. május	2013. június
Finomliszt BL 55	204	202	207
Fehér kenyér	287	319	322
Félbarna kenyér	236	246	234
Étkezési búzadara AD	232	237	243

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. július 12.)

7. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. november	198	57 818	2013. július	248	55 640
2014. január	198	57 818	2013. szeptember	250	56 102
2014. március	198	57 818	2013. december	255	57 141
2014. május	198	57 964	2014. március	259	58 111
2014. november	195	57 014	2014. május	262	58 706
2015. január	196	57 380	2014. július	261	58 425

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group– Chicago Board of Trade

8. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. augusztus	221	64 616	2013. július	276	61 919
2013. november	179	52 263	2013. szeptember	215	48 147
2014. január	180	52 628	2013. december	200	44 951
2014. március	181	52 994	2014. március	205	46 030
2014. június	183	53 506	2014. május	208	46 700
2014. augusztus	182	53 140	2014. július	211	47 265

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

9. táblázat: **Fekete-tengeri búza**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. július	304	68 143
2013. szeptember	304	68 143
2013. december	304	68 143
2014. március	304	68 143
2014. május	304	68 143
2014. július	304	68 143

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. táblázat: A főbb termények különböző lejáratra szóló kontraktusainak belső volatilitása

Termény	Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
			2013. 07. 12. (százalék)	2013. 07. 05. (százalék)
Búza	2013. szeptember	248,14	25,2	27,2
Kukorica	2013. szeptember	276,14	32,2	26,6
Szójabab	2013. augusztus	525,2	19,2	18,2
Szójadara	2013. augusztus	488,1	27,9	23,7

^{a)} Belső volatilitás (*implied volatility*): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8%, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68%-os valószínűséggel $\pm 15,8\%$ eltérés várható.)

Forrás: Barchart

11. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (2013. július 09.)

Termény	Pozíciók száma										
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	60 366	170 027	122 591	10 780	5 046	83 004	133 694	48 526	31 664	29 688	23 069
Kukorica	250 337	414 391	264 820	11 855	8 872	211 307	217 120	91 707	113 227	110 860	43 204
Szójabab	109 128	267 643	91 184	12 252	14 352	158 852	37 839	33 275	43 604	60 246	16 703
Szójadara	59 048	180 776	49 601	3 334	9 319	72 967	25 013	16 610	19 068	14 266	12 766

^{a)}Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

A szójabab világszerte emelkedett 2013. június második felében. Az Amerikai Egyesült Államokban ugyanis a kukoricánál is kevesebb szója van készleten, így a chicagói árutőzsdén a termény júliusi lejáratra szóló kontraktusainak jegyzése június 21. - július 9. között 8 százalékkal 593 USD/tonnára növekedett. Mivel a szeptemberben kezdődő gazdasági évben rekordtermés ígérkezik globálisan és az USA-ban is, az újtermésű szójabab jegyzése (novemberi termin) június eleje óta csökkenő tendenciát követ: július 5-én már 450 USD/tonna körüli szinten kereskedtek a termékkel. A

következő napokban azonban az USA szójatermő övezetében a forró száraz időjárásról szóló hírek aggodalmat keltek a befektetőkben, és a termény novemberi lejáratra vonatkozó árát visszakorrigálták 472 USD/tonnára.

A szójabab exportpiacain is 1,5-5 százalékos drágulás figyelhető meg június utolsó hetében: a Mexikói öbölben (*USA Gulf*), Brazíliában (*Paranagua*) és Argentínában (*Up River*) az árak a chicagói tendenciát követik, és ennek megfelelően pozitív irányba mozdultak el.

12. táblázat: A szójabab exportára (FOB)

Kikötő	USD/tonna							
	2013. máj. 10.	2013. máj. 17.	2013. máj. 24.	2013. máj. 31.	2013. jún. 07.	2013. jún. 14.	2013. jún. 21.	2013. jún. 28.
USA Gulf	567	591	588	601	607	603	589	615
Argentína, Rosario (Up River)	527	527	550	556	553	550	532	540
Brazília, Paranagua	509	526	531	542	542	543	534	560

Fotrás: IGC

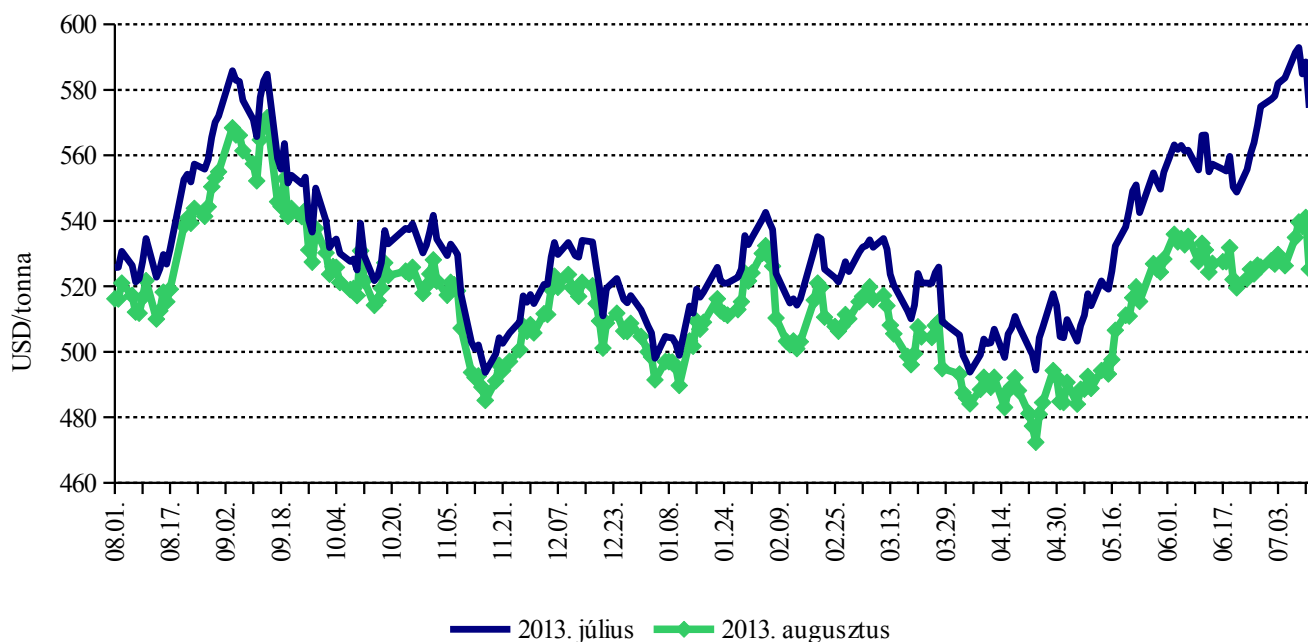
Párizsban (*MATIF*) zuhant a repcemag tőzsdei jegyzése 2013 júniusában: a termény augusztusi lejáratra vonatkozó ára június 3. - július 2. között 10 százalékkal 395,5 euró/tonnára süllyedt. A repcemag árának csökkenésére jelentős hatást gyakorolt az újtermésű szójabab (novemberi termin) jegyzésének változása Chicagóban, a kedvező európai terméskilátások és a betakarítással növekvő kínálat. A Németországi Olajosmag-feldolgozóipari Egyesület (*OVID*) szakértői szerint az ó- és az újtermés vonatkozásában egyaránt gyengülő terményárak miatt visszafogták az eladásukat a termelők Európában. A piaci szereplők bíznak abban, hogy az újtermés felvásárlása augusztusban indul meg, ezáltal a 2012/2013. évi szezon kitolódhat, azonban a feldolgozóüzemek nem mutatnak érdeklődést az ótermés iránt. A Nemzetközi Gabonaszövetség (*IGC*) júliusban publikált terménypiaci kitekintésében a repce globális zárókészletét – noha a termelés várhatóan 1,1 millióval 63,1 millió tonnára növekszik – a folyó gazdasági évinél 3 százalékkal kevesebbre, 3,5 millió tonnára jelezte a

2013/2014. évi szezonra. Emellett a készlet/felhasználás aránya is előreláthatóan 0,2 százalékponttal romlik. Ennek – valamint a chicagói szójatrend – hatására a repcemag fronthavi jegyzése 405 euró/tonnára emelkedett július második hetében.

Magyarországon elkezdődött a repce aratása, a NÉBIH adatai szerint július 2-án az előírányzott terület 5 százalékan (8600 hektár) takarították be a terményt. A hozamkilátások kedvezőek, a szakértők 2,5 tonna/hektár (2012: 2,4 tonna/hektár) átlagterméssel kalkulálnak. Ennek – és az európai trendnek – megfelelően a repcemag tőzsdei ára már esést mutat a BÉT-en: a termény legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése a júniusi 110 ezer forint/tonna feletti szintről 107 ezer forint/tonnára süllyedt július második hetében. Az AKI PÁIR adatai szerint a magyarországi fizikai piacokon 109 ezer forint/tonna áron kínálták a repcemagot július 1-7. között, 21 százalékkal alacsonyabban, mint a múlt év azonos időszakában.

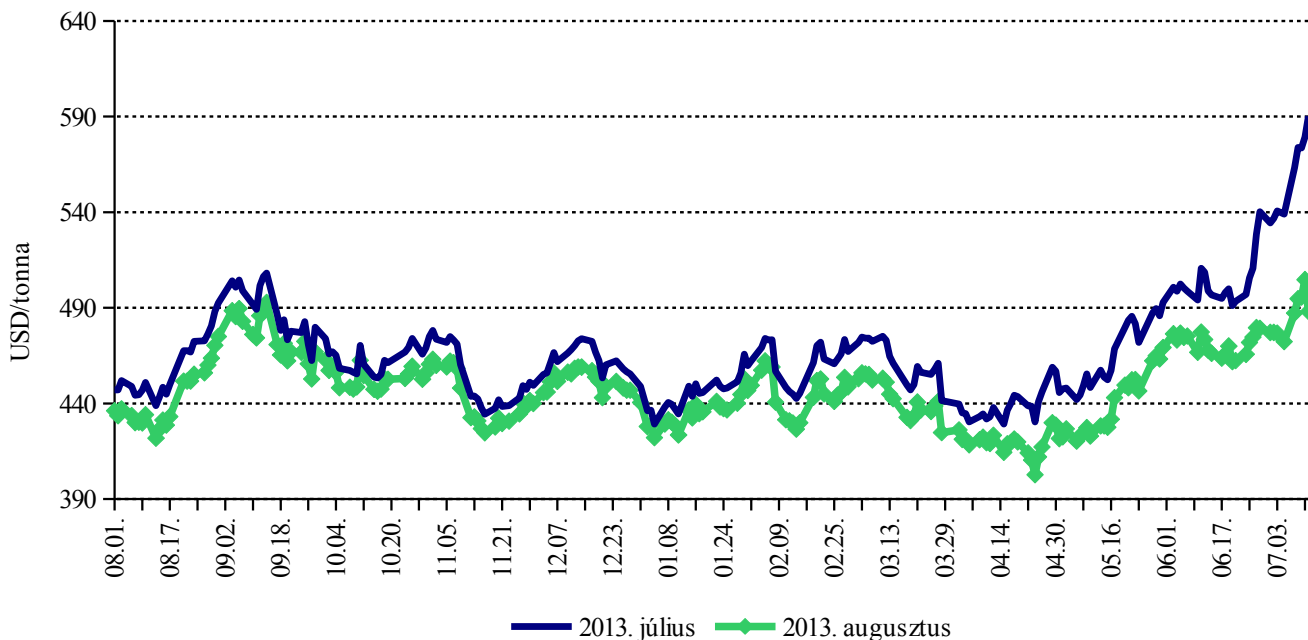
Az olajos magvak és származékainak jegyzése

7. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

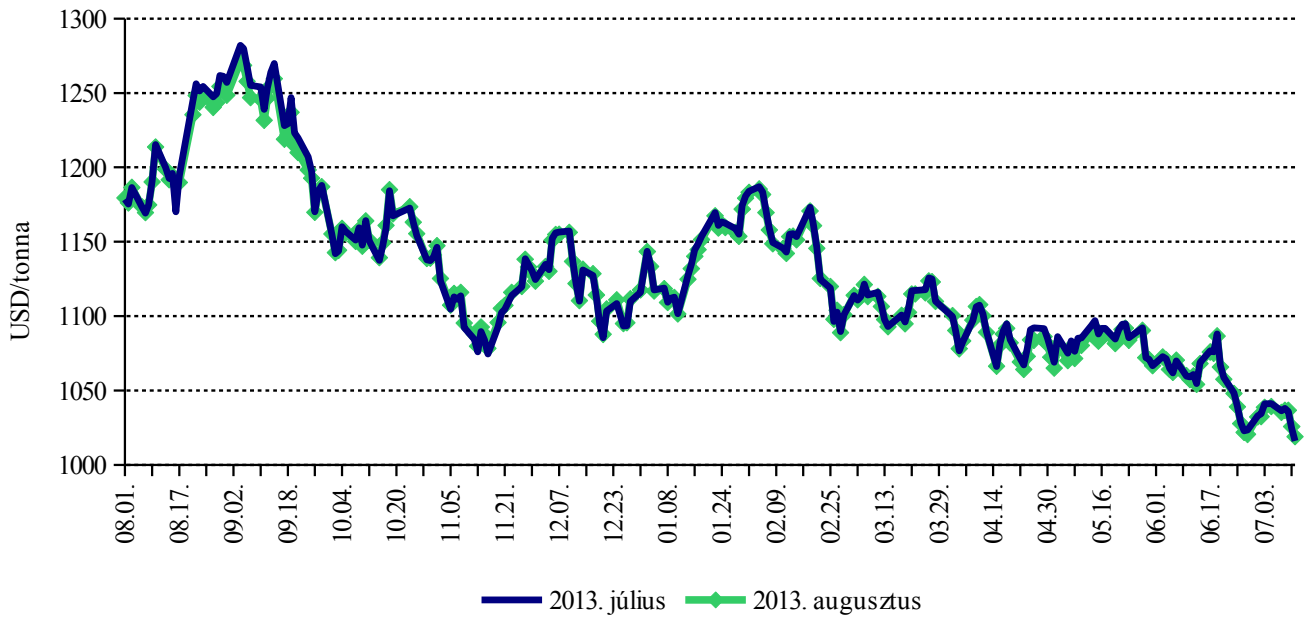
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

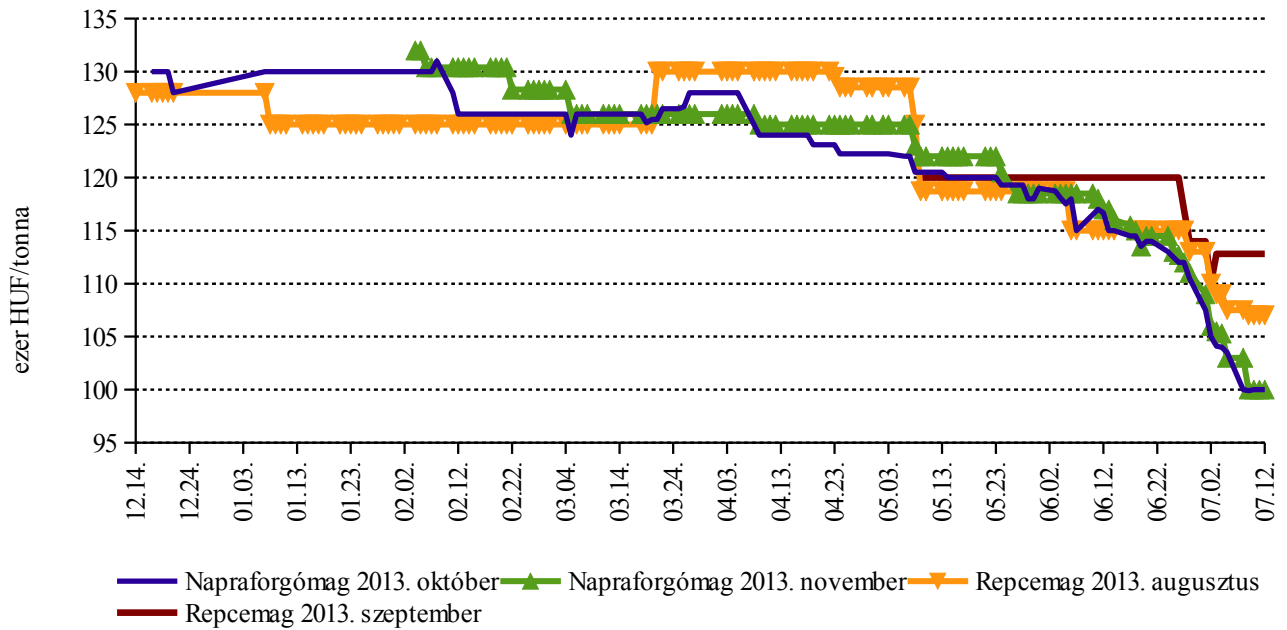
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

9. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

13. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóí értékesítési átlagára

Megnevezés	Mérték-egység	2012. 27. hét	2013. 26. hét	2013. 27. hét	2013. 27. hét / 2012. 27. hét százalék	2013. 27. hét / 2013. 26. hét százalék
Ipari napraforgómag	tonna	-	2 582	-	-	-
	HUF/tonna	-	117 343	-	-	-
Repcemag	tonna	4 799	-	4 973	104	-
	HUF/tonna	138 388	-	108 805	79	-
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Napraforgódara	tonna	3 242	-	3 173	98	-
	HUF/tonna	42 941	-	78 461	183	-
Nyers repceolaj	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Repcedara	tonna	547	-	-	-	-
	HUF/tonna	66 448	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

14. táblázat: A növényolajok és származékainak jegyzése Európában

Termék	Ország	Időpont	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)		2013-06-25	933	276 421
		2013-07-02	933	273 969
		2013-07-09	933	273 997
Napraforgóolaj (finomított)		2013-06-25	1 053	311 993
		2013-07-02	1 053	309 225
		2013-07-09	1 053	309 256
Szójaolaj (nyers)	Olaszország	2013-06-25	748	221 581
		2013-07-02	748	219 616
		2013-07-09	758	222 576
Szójaolaj (finomított)		2013-06-25	796	236 403
		2013-07-02	778	228 430
		2013-07-09	808	237 268
Napraforgódara		2013-06-25	-	-
		2013-07-02	-	-
		2013-07-09	-	-
Repcedara	Ausztria	2013-06-25	-	-
		2013-07-02	320	94 016
		2013-07-09		

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BPLW

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. július 12.)

15. táblázat: Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2013. augusztus	393	114 759
2013. november	393	114 978
2014. február	394	115 271
2014. május	393	114 905
2014. augusztus	380	111 177
2014. november	381	111 397

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

16. táblázat: Szójabab

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. július	574	128 819
2013. augusztus	525	117 760
2013. szeptember	477	106 981
2013. november	462	103 602
2014. január	464	103 965
2014. március	463	103 850

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

17. táblázat: Szójadara

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. július	590	132 324
2013. augusztus	488	109 443
2013. szeptember	448	100 399
2013. október	414	92 887
2013. december	412	92 343
2014. január	413	92 516

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

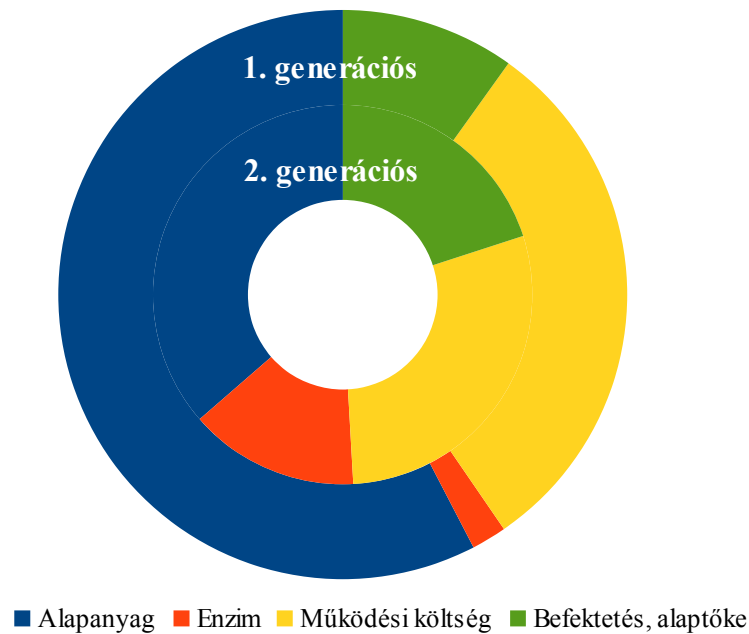
Több országban/régióban az élelmiszer alapanyagok biohajtóanyag célú felhasználását a lakosság szűkös élelmiszerellátása, vagy a fogyasztási igények növekedése miatt nem engedélyezik, vagy visszaszorítására törekcszenek. Az időről időre fellángoló élelmiszer/hajtóanyag vita a második generációs cellulóz alapú bioüzemanyag felé a fordítja a figyelmet. Az ezen technológiával előállított biohajtóanyagok közös jellemzője, hogy alapanyaguk élelmiszercélra nem használatos, liginintartalmuk magas, rendszerint degradálódott területen termesztetők, a mezőgazdasági vagy ipari melléktermékeknek, hulladékoknak pedig külön terület- és víz-igénye nincs. A termelés alapanyagai: erdei hulladék (farönkök, ágak, gallyak, faapríték), fűfélék, természet fa, ipari vagy mezőgazdasági melléktermékek, vagy hulladék (pl. *black liquor*, *bagasse*, szalma, fanyesedék) stb.

Az alapanyagok feldolgozása különböző módon történhet. Biokémiai eljárás esetén a cellulózt enzimek segítségével cukorra alakítják (xylóz, arabinóz, glükóz), majd második lépésben a cukorból alkoholt állítanak elő (bioetanol). Termokémiai eljárás a *Fischer-Tropsch* technológia (BtL), amely során gázosítást követően katalizátor segítségével nyerik a cseppfolyós hajtóanyagot. Termokémiai eljárással állítható elő a biometanol is, ekkor a fahulladék légmentes térben történő hevítésével (pirolízis) szén-monoxid és hidrogén keletkezik, ami nyomás alatt metanollá alakítható. A biometán és a dimetil éter (*DME*) gyártása is termokémiai eljárással történik. Az új technológiák kidolgozására és a meglévők fejlesztésére irányuló kísérletek és kutatások tovább

folynak. A második generációs technológiákkal előállított bioüzemanyagoknak nagyon kedvező az üvegházhatású gázkibocsátás-megtakarítás (ÜHG) alapértelmezett értéke. A búzaszalma, hulladékfa, természet fa alapú bioetanol esetében a 29/2008/EK (2009. április 23.) rendelet értelmében meghaladja a 70 százalékot, míg a BtL biodízel, valamint a *DME* esetében 90 százalék feletti az alapértelmezett ÜHG érték. Összehasonlításképpen az első generációs kukorica alapú bioetanolnak ugyanez a mutatója 49 százalék, míg a repceolaj alapú biodízelé 38 százalék.

Az elmúlt év végén globálisan 230 millió liter második generációs cellulóz alapú biohajtóanyag előállítására alkalmas kapacitás állt rendelkezésre, amelyből 120 millió liter az USA-ban volt. Ha ezt összehasonlítjuk az első generációs bioetanol és biodízel (*FAME*) kapacitásokkal, ami 124 milliárd liter, illetve 48 millió tonna, amit még 2 millió tonna *HVO* technológiával működő üzem is kiegészít, akkor látható, hogy még mindig nagyon kevés a cellulóz alapú bioüzemanyag előállítására alkalmas kapacitások részaránya. Ezt az első generációs termeléshez képest lényegesen magasabb termelési költségek okozzák. Az *USDA* 2007-ben végzett számításai szerint a második generációs termelés költsége 1,7-szerese az első generáció kukorica alapúénak. Az első és második generációs termelésben az egyes költségtényezők egymáshoz viszonyított aránya is eltérő. A második generációs termelés befektetési költségeinek és a gyártáshoz szükséges enzimek költségeinek részaránya magas, de az alapanyagé mindössze csak a fele az első generációs termelési költségekhez viszonyítva.

11. ábra: Az első generációs kukorica és a második generációs cellulóz alapú bioetanol termelési költségének összehasonlítása

Forrás: USDA, Collins

A *Bloomberg* ügynökség 11 vezető cellulóz alapú bioetanol előállító céget vizsgált meg 2012-ben. A 2013 márciusában közzétett tanulmányuk szerint a bioetanol előállítási költsége 0,94 USD/liter volt, ami 40 százalékkal magasabb, mint a kukorica alapú etanolé (0,67 USD/liter). Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy az első generációs biohajtóanyag előállítására felhasznált kukorica ára az elmúlt évben szokatlanul magas volt, és az alapanyag költségének részaránya a teljes termelési költségben ezen technológia esetén magas. A *Bloomberg* elemzői szerint a második generációs technológiában a befektetés, az alapanyag és az enzimek költségei maradtak továbbra is a legnagyobb súlyú költségelemek, annak ellenére, hogy az enzimek költsége 2008 és 2012 között 72 százalékkal csökkent. A *Bloomberg* vezető elemzője szerint azonban lehetőség van cellulóz alapú biüzemanyagok többletköltségének lefaragására.

Egy második generációs üzem felépítése, és működésbe állításának költségei lényegesen magasabbak,

mint az első generációs üzemé. A *Dupont* cég *Tennessee* államban 275 millió USD befektetéssel építette meg a 30 millió gallon bioetanol előállítására alkalmas üzemét, ugyanebből a pénzüsszezből 100 millió gallon kapacitású kukoricára alapozott bioetanol üzem épülhetett volna. Az elmúlt években a befektetők kevésbé érdeklődtek a második generációs termelés iránt. Jelentős termelésbővülés csak az USA-ban volt, de annak mértéke elmaradt a várakozásoktól. A második generációs technológiák közül a biokémiai eljárással előállított bioetanol terjedt el, amelynek alapanyaga elsősorban kukoricaszár és gabonaszalma, de emellett más lignintartalmú növényeket is felhasználnak. Politikai vezetők, döntéshozók egy erős cellulóz alapú bioüzemanyag-előállító ágazat létrehozását tűzték ki célul, ezért a kormányzat pénzügyi támogatást nyújt a befektetésekhez. Ugyanakkor a működési költségek csökkentését és az alapanyag tárolási problémáit az üzemeknek kell megoldaniuk.

18. táblázat: Az Európai Unióban működő legfontosabb második generációs bioetanolüzemek

		Alapanyag	Működésbe állás	Tulajdonos neve
Termokémiai eljárás				
Finnország	BtL	erdészeti melléktermék, papíripari hulladék	2009	Chempoli
Svédország	DME	black liquor	2010	Chemrec
Németország	BtL	mezőgazdasági és erdei hulladék	2013	Bioliq
Németország	BtL	faipari hulladék	2011	Choren/KIT
Hollandia	Methanol	glicerin	2010	BioMCN
Nagy-Britannia	Biobutanol		2011	Kingston Research Ltd
Biokémiai eljárás				
Spanyolország	fermentáció	árpaszalma	2008	Abengoa
Dánia	fermentáció	búzaszalma	2010	
Franciaország	fermentáció	mezőgazdasági maradvány anyagok	2011	Procethol 2G
Németország	fermentáció	mezőgazdasági és faipari hulladék		Süd-Chemie AG
Olaszország	fermentáció	mezőgazdasági és faipari hulladék		Beta renewables

Megjegyzés: A Choren cég csődöt jelentett, ezt követően a Karlsruhe Institute of Technology (KIT) vette át az üzemet.

Forrás: USDA, F.O. Licht

Európában 89 millió liter második generációs cellulóz alapanyagot felhasználó kapacitás áll rendelkezésre, ebből 20 millió liter Norvégiában van. Az EU-ban a termelés legfontosabb alapanyagai: faapríték, erdei hulladék, ipari és mezőgazdasági melléktermékek vagy hulladékok, valamint mezőgazdasági és ipari melléktermékek. A túlnyomórészt bioenergetikai célra felhasznált CN 4401 vámkód alá sorolt különböző faalapú termékek tekintetében a Közösség jelenleg nettó importőr. A lány fatermékek legnagyobb szállítója korábban az USA volt, de növény-egészségügyi okokból megszűntek a szállítások. Jelenleg a legnagyobb szállítók Oroszország, Uruguay, Brazília és Kanada. A legtöbb termék Ausztriába és Olaszországba érkezik, de Finnország és Svédország is jelentős mennyiséget importál keleti szomszédjától, Oroszországtól. Olaszországba az alapanyag egy része a balkáni országokból érkezik. Az EU-n belüli kereskedelembe Németország, Litvánia és Észtország szállít más tagállamokba. A kereskedelmi adatok elemzése során azonban azt is figyelembe kell venni, hogy ezekből az alapanyagokból nemcsak második generációs biohajtóanyag állítható elő, hanem más bioenergetikai (hő-, villamos energia, biogáz stb.) célra is felhasználhatók. A lignintartalmú alapanyagok szállítási költsége magas, ezért az ezt felhasználó üzemeket igyekeznek tenger, vagy vízfolyások mellé telepíteni.

A pellet ára 2013. 27. hetében *CIF Rotterdam* 130,7 euró/tonna (legalább 6 tonna rendelés esetén); Németországban a faapríték ára 24,9 euró/FmoR (tömör köbméter rönk nélkül), a fűrészipari hulladékfáé pedig 19,2 euró/FmoR volt februárban. Magyarországon a KSH adatai gyümölcsfanyesedék ára 7500-8500 forint/tonna, a szalma ára pedig 6500-7500 forint/tonna között mozgott 2013. I. negyedévében.

Az Európai Unióban a már működő üzemek mellett még körülbelül 20 üzem építését tervezik. Az Európai Bizottság 2012 őszén javaslatot tett az élelmiszer alapanyagú biohajtóanyagok használatának korlátozására, és a második generációs bioüzemanyagok bekeverésének négyeszeres értékkel történő elszámolásának lehetőségére. Ezek az intézkedések lendületet adnak a fejlesztéseknek. Az elmúlt években a második generációs biohajtóanyagok megítélésében világszerte változás történt. A magas előállítási költségekkel szemben jelenleg már a magas ásványolajárak és az elmúlt két évben az élelmiszerek szűkös készlete állt.

Figyelembe véve a jelenleg épülő üzemeket, globális szinten a cellulóz alapú biohajtóanyag kapacitás a becslések szerint 2015-ben 1,3 milliárd liter lesz, beleértve a nemcsak hajtóanyagcélú termelést is. Ennek a termelő kapacitásnak legnagyobb része továbbra is az Egyesült Államokban lesz. A termelésbővülés azonban attól is

függ, hogy a jelenleg működő vagy beinduló üzemek mennyire tudnak nyereségesen termelni.

A fejlődés ütemét az alapanyag-ellátás lehetősége is befolyásolhatja. Figyelembe kell venni, hogy az alapanyag szállítási költsége magas, ezért fejlesztések ott várhatók, ahol helyben elegendő mennyiségű magas cellulóztartalmú alapanyag áll rendelkezésre. A mezőgazdasági melléktermékek ipari célú felhasználása (szalma, kukoricaszár, stb.) a gazdák számára új bevételi forrást jelenthet.

Az Európai Unió célul tűzte ki, hogy 2020-ra a bioenergia-felhasználás részarányát 20 százalékra kell növelni, ezért a második generációs üzemekbe történő be-

fektetések során kockázatot jelent, hogy más bioenergetikai ágazatok érdeklődése is fokozódik a ligninalapú termékek iránt, ami az alapanyag árának emelkedését eredményezheti. Ugyanakkor ezek az alapanyagok is csak korlátozott mennyiségben állnak rendelkezésre.

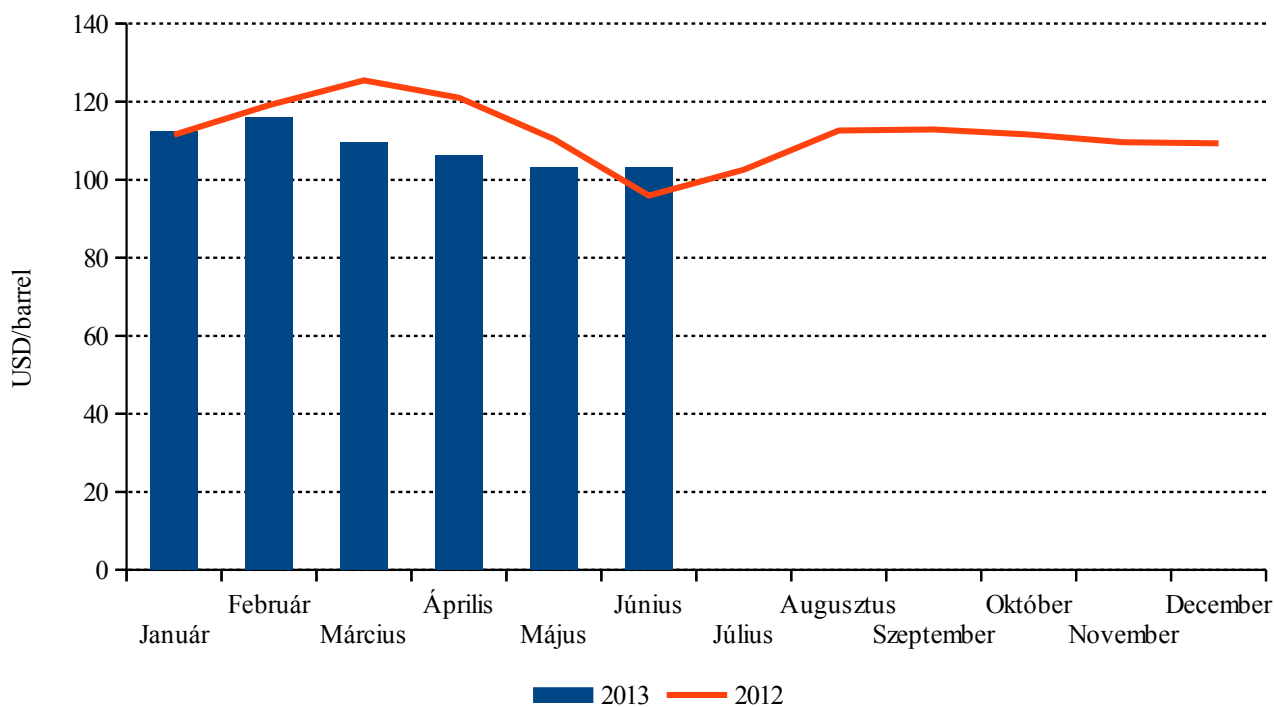
A *Bloomberg* elemzői szerint a második generációs biohajtóanyagoknak még fontos szerepe lesz a közlekedésben. A Föld népességének növekedése, a korlátozottan rendelkezésre álló termesztésre alkalmas területek és a cellulóz alapú biohajtóanyagok kedvező mutatói miatt - az egyelőre még viszonylag magas előállítási költségek ellenére is - nőhet ezen hajtóanyagok jelentősége.

Agrárpolitikai Hírek

- Németországban 16 százalékkal csökkent a biodízel felhasználása 2013. januártól áprilisig az előző év azonos időszakához képest. A német szakértők ezt egyes alapanyagok (sütőlaj, stb.) kétszeres elszámolási lehetőségével magyarázzák.
- Miután az Európai Unió Argentína és Indonézia biodízel szállítmányai ellen vizsgálatot kezdeményezett, Malajzia beszállításai nőttek.

- Az Európai Parlament és a Tanács az 529/2013/EU (2013. május 21.) határozatában közzétette az üvegházhatású gázoknak a földhasználatból, a földhasználat változásból és az erdőgazdálkodásból eredő kibocsátási és elnyelésre vonatkozó elszámolási szabályokat.
- Az Energiaügyi Bizottság azt a javaslatot terjesztette az Európai Parlament elé, hogy azon bioüzemanyagok részaránya a kötelező bekeverésben, amelyeknek alapanyaga élelmiszer célra használatos, 2020-ban 6,5 százalékig legyen elszámolható. Az Európai Parlament döntése ősze várható.

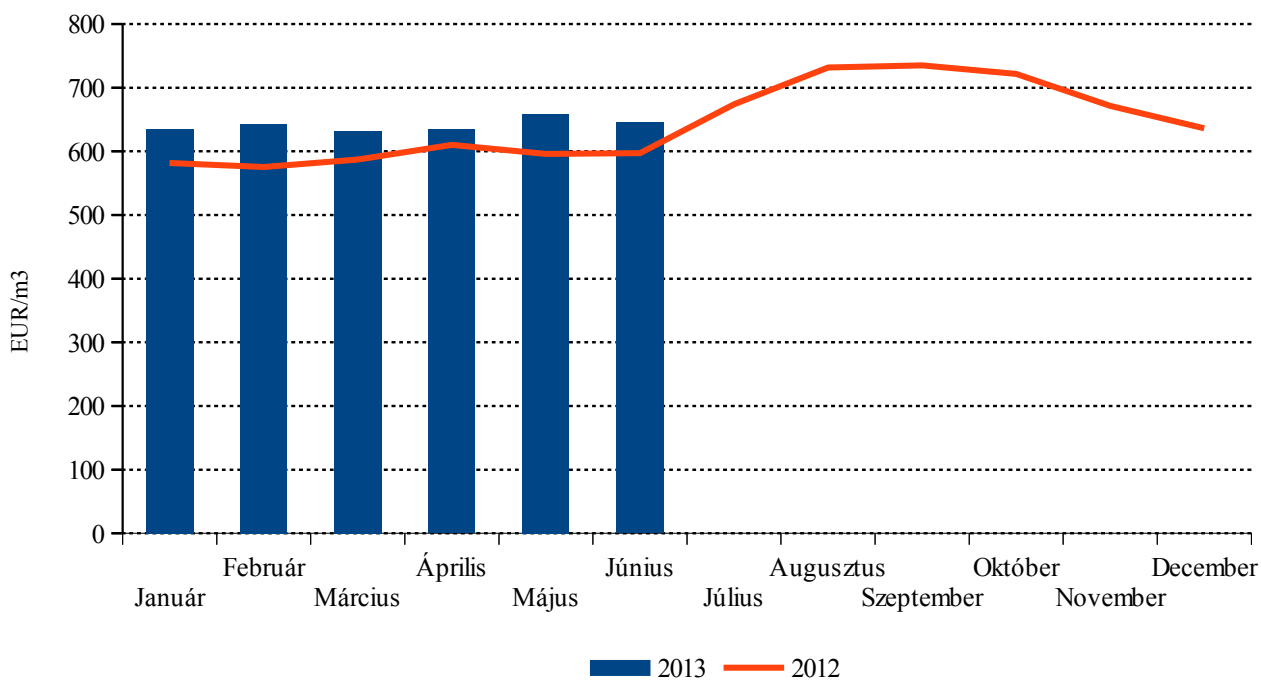
12. ábra: Az ásványolaj ára

Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj jegyzése a londoni árutőzsdén.

Forrás: HGCA

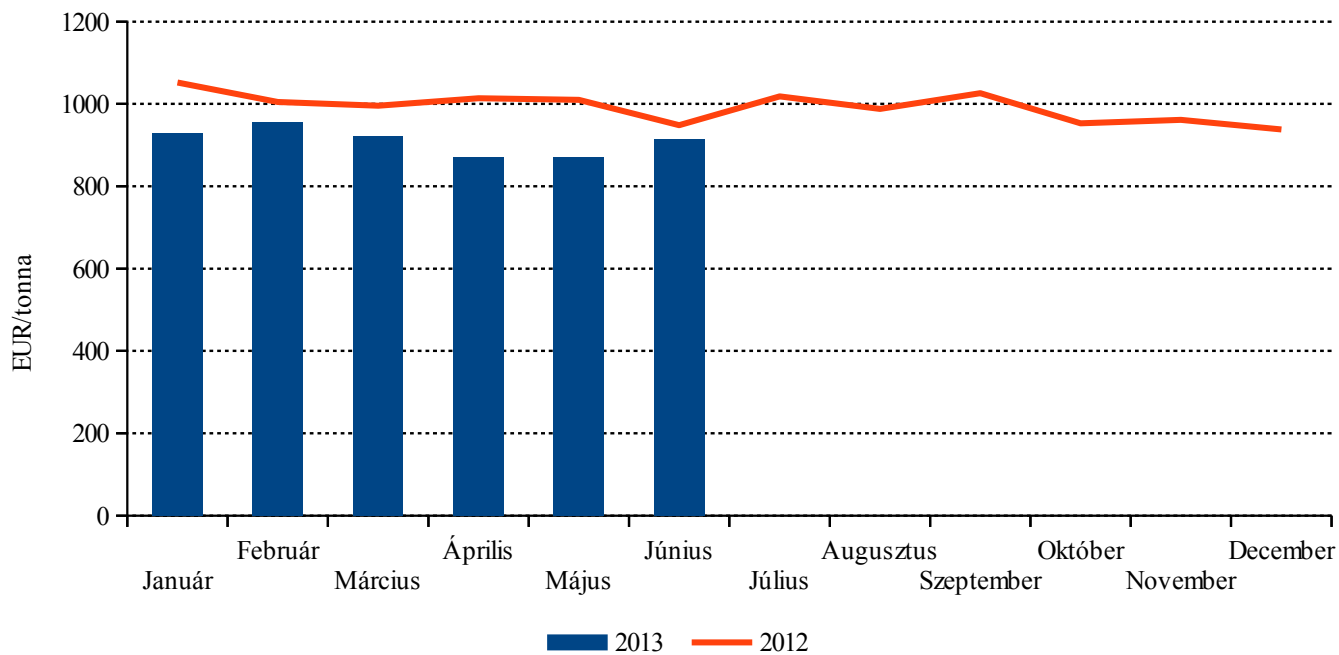
13. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96 százalékos alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2.

Forrás: F.O. Licht

14. ábra: A repceolaj - metilészter ára

Megjegyzés. nyugat-európai kikötők FOB, az EN 14214 szabványnak megfelel, dermedéspont: > -10 °C

Forrás: F.O. Licht

